

ODBOROVÉ SDRUŽENÍ ŽELEZNIČÁŘŮ - ÚSTŘEDÍ

Na Břehu 579/3, Praha 9 - Vysočany, 190 00 Praha 9

e-mail: osz@osz.org web: www.osz.org datová schránka: c5svswz

Vážený pan
Ing. Marian Jurečka
Místopředseda vlády ČR
Ministr práce a sociálních věcí
Ministerstvo práce a sociálních věcí
Na Poříčním právu 1/376
128 01 Praha 2

- pouze elektronicky

Váš dopis značky / ze dne

E-mail
osz@osz.org

Vyřizuje / linka
Vladislav Vokoun / ☎: 737 275 052

Datum
10.02.2023

Věc: K přípravě důchodové reformy – návrhy na zajištění možnosti dřívějšího odchodu do důchodu bez ekonomických sankcí pro zaměstnance pracující na nejzatíženějších pracovištích na železnici.

Vážený pane ministře a místopředsedo vlády,

jako největší odborová organizace působící na české železnici se v reakci na dosavadní mediálně prezentované informace k probíhající přípravě důchodové reformy, zejména ve vazbě na informace o dalším navyšování věku pro odchod do důchodu, na Vás obracíme s konkrétními návrhy na zajištění možnosti dřívějšího odchodu do důchodu bez ekonomických sankcí pro zaměstnance pracující na nejzatíženějších pracovištích na železnici.

Tento dopis současně zasíláme na vědomí také ministru dopravy panu Mgr. Martinu Kupkovi, kterého jsme na společném jednání s vedením Českých drah, a.s. a zástupci všech odborových centrál působících u ČD dne 6. února 2023 předem o záměru odborů navrhnout možnost dřívějšího odchodu do důchodu zaměstnanců z nejzatíženějších pracovišť na železnici informovali a současně jej požádali o podporu při projednávání těchto návrhů v rámci přípravy důchodové reformy.

Předem děkujeme za odpovědné posouzení a uvážení našich níže uvedených argumentů a návrhů řešení:

- 1. PROBLEMATIKA DŘÍVĚJŠÍHO ODCHODU DO STAROBNÍHO DŮCHODU BEZ DOPADŮ TRVALÉHO KRÁCENÍ PRO ZAMĚSTNANCE PRACUJÍCÍ V TZV. NÁROČNÝCH PROFESÍCH - SHRUTÍ A NÁVRH ŘEŠENÍ.**
- 2. POSÍLENÍ SYSTÉMU PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ PRO TZV. „NÁROČNÉ POVOLÁNÍ“.**

I. ÚVOD

Potřeba komplexního řešení této problematiky nastala prakticky bezprostředně po přijetí zákona 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (dále jen ZDP), který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 1996. Následně docházelo a stále dochází k přijímání dalších novelizací tohoto zákona, které jsou zdůvodňovány měnící se ekonomickou, demografickou a sociální situací ve společnosti.

Z ustanovení výše uvedeného zákona a následných novel vyplývá mj. postupné prodloužení věku potřebného pro nárok na starobní důchod. Hranice se postupně zvyšuje (prozatím) až na 65 let fyzického věku s tím, že této bude dosaženo počínaje rokem 2030 (pro muže narozené v roce 1965). Dalším důležitým ustanovením bylo genderové narovnání podmínek mezi muži a ženami. K faktickému zrušení důchodových kategorií došlo již dříve zákonem 235/1992 Sb..

Výše uvedené postupné zvyšování věkové hranice potřebné pro vznik nároku na starobní důchod vůbec nebere v potaz mnohdy zásadní rozdíly v náročnosti různých povolání a s tím spojené mezní limity doby výkonu práce. **OSŽ považuje dosavadní stav za dlouhodobě nepřijatelný a ohrožující zdraví části občanů ČR.**

II. POPIS STÁVAJÍCÍ SITUACE

V současné době neexistuje reálně použitelný odborný podklad pro definici rizikových a náročných povolání. Jako sporná se jeví možnost použít právní předpisy a dokumenty platné před účinností zákona 155/1995 Sb., zejména z důvodu vazby na prodloužení věku potřebného pro nárok na starobní důchod. V současné době se rovněž začínají projevovat faktory fyzického a psychického opotřebení organismu u některých povolání, na které se výše uvedené normy nevztahovaly. V železničním provozu se to týká celé řady zaměstnanců, kteří musí splňovat přísná zdravotní kritéria dané vyhláškou MD ČR 101/1995 Sb..

Při vědomí negativních důsledků se sice zakotvila možnost odchodu do předčasného důchodu, avšak za podmínky trvalého krácení důchodu (0,9% první rok, 1,2% druhý rok a 1,5 % třetí a další rok) za každých započatých 90 dnů.

Řešení formou předčasného odchodu do důchodu sice reflektuje možnost odejít do dřívějšího důchodu z důvodu fyzického a psychického opotřebení vyvolaného dlouhodobým působením negativních faktorů, nicméně za velmi nepříznivých finančních podmínek.

S ohledem na dlouhodobé negativní důsledky spojené s podmínkami předčasného důchodu vzniká stále větší tlak na vhodnější řešení. Částečným výsledkem tohoto tlaku (včetně tlaku ze strany OSŽ) byl vznik institutu tzv. „předdůchodu“ (upravuje zákon 427/2011 Sb.). Nespornou výhodou tohoto institutu je možnost odejít až o pět let před vznikem nároku na starobní důchod, a to na základě svobodného rozhodnutí každého jednotlivce. Zásadní podmínkou, kromě splnění doby odpracovaných let potřebných pro vznik nároku na starobní důchod, je rovněž povinnost být účastníkem spoření v některém z penzijních fondů. Dále musí účastník mít naspořené prostředky ve výši 30% průměrné mzdy/počet měsíců trvání předdůchodu. Minimální doba trvání předdůchodu musí být dva roky. Další výhodou je, že stát platí za účastníka zdravotní pojištění. Důchodové pojištění pojištěnec (nepracující) neplatí. Doba strávená v předdůchodu se nezapočítává do let důchodového pojištění, jedná se o dobu vyloučenou, tj. takto strávená doba nesníží měsíční průměr příjmů pro výpočet starobního důchodu. Poměrně zásadním negativem je, že do dosažení starobního důchodu si účastník zajišťuje penzi ze svých prostředků, které tak nevyužije pro následné vylepšení starobní penze.

III. POSLEDNÍ VÝVOJ

Určitým náznakem řešení se stalo přijetí zákona 455/2022 Sb., kterým se mění zákon 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. V tomto zákoně jsou nově definovány vcelku přijatelné podmínky, při jejichž splnění lze odejít

do předčasného důchodu až o pět let před nárokem na starobní důchod, a to bez krácení výše důchodu. Bohužel se však, pravděpodobně s ohledem na nedohodu politiků, nepodařilo prosadit komplexní řešení pro všechny v úvahu připadající skupiny zaměstnanců.

IV. RIZIKA NEŘEŠENÍ SITUACE V ŽELEZNIČNÍM PROVOZU

Prodlužování důchodového věku v tomto sektoru přispělo ke vzniku poměrně nepříznivé věkové skladby v dotčených skupinách zaměstnanců. Zaměstnavatelé stojí před složitým problémem, jak přistupovat v personální politice vůči zaměstnancům mezi fyzickým věkem 60 až 65 let. V této kategorii dochází k velmi častým ukončením pracovního poměru z důvodu nesplnění podmínek daných vyhláškou MD ČR 101/1995 Sb., kterou se vydává Řád pro zdravotní a odbornou způsobilost osob při provozování dráhy a drážní dopravy, a z důvodu celkového fyzického a psychického opotřebení.

Plynulé nahrazování těchto zaměstnanců je s ohledem na značné zdravotní, odborné a spolehlivostní požadavky velmi složitá záležitost, která vyžaduje potřebu určité předvídatelnosti. Stávající stav vyvolává značná rizika pro zaměstnance v oblasti přecenění (nedocení) svého skutečného zdravotního stavu a u zaměstnavatele nejistotu, jak dlouho u něj dotčený zaměstnanec vydrží. Důsledkem neřešení této situace může být akutní nedostatek zaměstnanců v těchto náročných profesích. Občané budou logicky vyhledávat zaměstnání, kde je předpoklad „dožití“ řádné doby pro odchod do starobního důchodu. Druhým důsledkem může být značná fluktuace v těchto povoláních, která není v železničním provozu s ohledem na bezpečnostní a spolehlivostní požadavky žádoucí.

V. NÁVRHY ŘEŠENÍ

1. Rozšířit v příští, již avizované, novele ZDP (Zákon 155/95 Sb.) ustanovení uvedená v paragrafech 37d) a 37e) o zaměstnance zařazené do třetí a čtvrté kategorie rizik (CZ-ISCO) a dále o zaměstnance dráhy a drážní dopravy na dráze celostátní, regionální a vlečce, kteří zabezpečují a obsluhují dráhu, organizují drážní dopravu, nebo se podílejí na zajišťování nebo provozování drážní dopravy, nebo řídí nebo doprovázejí drážní vozidlo nebo zajišťují jeho provozuschopnost (rozsah dotčených osob dle NV 589/2006 Sb.).

2. Za podmínky nemožnosti využít institut uvedený v bodu 1 navrhuje pro tyto zaměstnance započítat (zvýhodnit) v limitech pro nárok na státní příspěvek i částky penzijního připojištění poskytované zaměstnavatelem.

Zaměstnavatel by měl v případě bodu 2 povinnost uzavřít se zaměstnancem pracovní smlouvu, ve které se zaváže přispívat do III. důchodového pilíře částku stanovenou v kolektivní smlouvě nebo jiném předpise (nejméně 5% z HM) po dobu výkonu zaměstnání:

- zaměstnanců pracujících v náročné profesi (zvláště fyzicky nebo psychicky namáhavé práce a práce vykonávané ve vnějším prostředí - bez ohledu na klimatické podmínky)
- vyžadujících pro práci kontrolovanou zdravotní způsobilost

Pro vznik nároku je zaměstnanec povinen mít uzavřené penzijní připojištění v některé z penzijních společností. Tuto skutečnost doloží zaměstnavateli.

Penzijní společnost spravující účet dotčených osob (viz výše) je povinna informace o těchto klientech poskytovat ČSSZ A MF ČR v souvislosti s poskytovanou dotací (příspěvkem státu).

Vláda ČR by v tomto smyslu zpracovala a předložila legislativní podmínky.

V této souvislosti chceme upozornit, že u společností České dráhy, a. s., ČD Cargo, a. s. a Správa železnic, s. o. je již více než 14 let poskytován odstupňovaný příspěvek na produkty penzijního připojištění dle náročnosti vykonávané práce. Podmínkou pro poskytnutí příspěvku je zapojení zaměstnance do některého (libovolného) penzijního fondu. Dotčení zaměstnanci však

pocitují určitou krivdu nad tím, že stát prozatím zohledňuje jen některé skupiny zaměstnanců v náročných povoláních (zdravotnické záchranáře a podnikové hasiče) a řešení u ostatních ponechal v zásadě na dohodě zástupců zaměstnanců a zaměstnavatele. V případě odchodu do předdůchodu musí zaměstnanci použít uspořené finanční prostředky na krytí tohoto institutu, místo na přilepšení k starobnímu důchodu.

VI. ZÁVĚR

Jsme si plně vědomi, že v oblasti názorů na udržitelnost a fungování důchodového systému panuje velké napětí a mnoho nejistot a obav. Naše požadavky však vycházejí z reálného hodnocení situace, včetně potřeby najít uspokojivé řešení dlouhodobě neudržitelné situace, mj. i v železničním sektoru.

Odkládání řešení by dle našeho přesvědčení nakonec stejně nevyhnutelně vedlo k nutnosti značné části dotčených občanů hledat jediné východisko ve využití různých státních dávek, což v podstatě může nést vyšší náklady na státní rozpočet a nepůsobí kladně na psychiku a důstojnost občanů.

Mgr. Martin Malý
předseda
Odborového sdružení železničářů

Na vědomí:

Vážený pan
Mgr. Martin Kupka
Ministr dopravy
Ministerstvo dopravy
Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12
110 15 Praha 1

Vážený pan
Bc. Jiří Svoboda, MBA
generální ředitel
Správa železnic, státní organizace
Dlážděná 1003/7
110 00 Praha 1 – Nové Město

Vážený pan
Mgr. Michal Krapinec
Generální ředitel a předseda představenstva
České dráhy, a.s.
Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12
110 15 Praha 1

Odborové sdružení železničářů (OSŽ) je odborovou organizací dle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, která není podnikatelem ve smyslu ustanovení § 420 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. OSŽ je zapsáno ve veřejném rejstříku vedeném Městským soudem v Praze pod sp. zn. L 4980.

**Vážený pan
Ing. Tomáš Tóth
Předseda představenstva
ČD Cargo, a.s.
Jankovcova 1569/2c
170 00 Praha 7 - Holešovice**